

Universitetsreform och revolution

Föreläsning av Che Guevara på Universidad Oriente,
Santiago de Cuba, 17 oktober 1959

Bästa kamrater, god afton

Jag måste be den ärade publiken om ursäkt för förseningen. Den är mitt fel och vädrets. Det har varit uselt under hela vägen och tvingade oss att stanna i Bayamo.

Det är mycket intressant för mig att komma hit och tala om ett av de problem som verkligen har berört studerande ungdom världen över; att komma hit och tala, på ett revolutionärt universitet, och i en av Kubas mest revolutionära städer.

Temat är väldigt omfattande, så omfattande att det räckt till för många talare som utvecklat olika aspekter av det. Som frihetskämpe intresserar det mig att analysera studenternas revolutionära skyldigheter gentemot universitetet. Och för att kunna göra det måste vi noga precisera vilka studenterna är, vilken samhällsklass de tillhör, om de har något som utmärker dem som enhet eller grupp, eller om de helt enkelt svarar mot sin klass, och det sätt att reagera som är typiskt för de olika klasser de tillhör. Då finner vi att studenterna avspeglar just det universitet som hyser dem. Det finns begränsningar av olika slag, men till syvende og sist är det ekonomiska faktorer som gör att studenterna tillhör en samhällsklass där problemen inte är lika stora som i andra. De tillhör vanligtvis medelklassen, inte bara här i Oriente, i Santiago de Cuba, utan på hela Kuba och även i hela Amerika. (...)

Universitetet har ett stort ansvar inom det tekniska området för huruvida detta stora sociala och ekonomiska experiment som nu görs på Kuba ska lyckas eller misslyckas. Vi har påbörjat en lagstiftning som i grunden förändrar det rådande samhällssystemet. Storgodsen har utplånats nästan bara med ett penndrag, skatte- och avgiftssystemen har förändrats, och man skapar till och med arbetskooperativ inom industrin. Det vill säga att en hel rad nya fenomen blomstrar på Kuba och för med sig nya institutioner som är redo för detta. Och hela detta enorma arbete har vi

satt igång med god vilja enbart, övertygade om att vi är inne på en sann och rättvis väg, men utan att ha tillgång till de tekniska faktorer som behövs för att göra allt perfekt.

Och vi saknar tillgång till dem just för att vi skapar något nytt medan denna institution, universitetet, var ämnad att förse samhället med en lång rad yrkesutbildade som passade in i landets behov i föregående tid. Då behövdes många advokater och läkare. Civilingenjörer fanns inte så många och för andra utbildningar gällde samma sak. Men vi insåg snabbt att vi behöver jordbrukslärare, agronomer, kemister, ingenjörer till industrin, fysiker, även matematiker, och att det inte finns några. I vissa fall finns inte ens en utbildningsgång, andra har ett litet antal studenter som har insett att vi måste börja studera nya saker eller som har hamnat där för att det inte fanns plats på någon annan linje, eller för att de ville studera och inte hittade något speciellt som lockade. Och det finns ingen statlig myndighet som kan fylla ut alla luckorna i den tekniska utveckling som behövs för vår revolution.

Det leder oss till kärnpunkten i problemet med universitetet, och då kan de frågor jag tänker ta upp uppfattas som provocativa eller, om ni så vill, aggressiva. För den enda som i dagsläget med någon säkerhet kan säga hur många studenter som behövs och hur de behöver fördelas på de olika universitetsutbildningarna är staten. (...)

Det är problemets själva kärna. Om staten är det enda organ eller den enda enhet som med något mått av exakthet kan uttala sig om vilka landets behov är, då är det klart att staten måste vara med och styra universitetet. Det förekommer våldsamma protester mot detta. I studentvalen i Havanna tar man till och med upp det nästan som en principfråga, om staten ska ingripa eller inte, och förlusten av självstyret, som studenterna säger. Men då måste vi definiera vad vi menar med självstyre. Om självstyre bara innebär att en rad villkor måste vara uppfyllda för att en beväpnad person ska få tillträde till universitetsområdet

för att utföra ett uppdrag å lagens vägnar, så är det oviktigt. Det är inte problemets kärna och alla är överens om att självstyre ska bestå i detta avseende. Men om man med självstyre i dag menar att en universitetsstyrelse utan band till regeringens politik – det vill säga som en liten stat i staten – ska få ta de medel regeringen ger dem och arbeta med dessa, bestämma över dem och fördela dem på det sätt som de själva anser bäst, så anser vi att detta är en felaktig inställning. Den är fel just för att universitetet då helt och hållet avskärmar sig från landets liv, isolerar sig och förvandlas till ett slags elfenbenstorn långt bort från revolutionens praktiska arbete.

Vid denna skiljeväg reser sig då mer eller mindre viktiga grupper, grupper bland studenterna som anser att statlig inblandning och förlorat självstyre är de värsta ord som finns. Just nu, och det säger jag väl medveten om mitt ansvar och utan avsikt att såra någon, uppfyller dessa studentgrupper kanske en plikt som följer med deras klasstillhörighet. Men de glömmer de revolutionära plikterna, de glömmer de skyldigheter de drog på sig i kampen tillsammans med alla de arbetare och bönder som ställde upp med sina kroppar, blod och svett vid studenternas sida i alla de slag som ägde rum på alla fronter i landet för att nå fram till den storslagna lösning som föddes den första januari.

Och det är en mycket farlig inställning. Inte i dag, för ännu har inte de skilda lägren definierats. Ännu finns det många som även om deras ekonomiska intressen lidit skada, anser att revolutionen ledde rätt, folk som förmår se mycket längre än till sina egna fickor och se till fosterlandets intressen. Men hela detta lilla problem, som handlar om ordet självstyre, har kopplingar och samband som sträcker sig långt utanför vår ö. Från utlandet dras de strategiska linjer upp som syftar till att driva ihop alla som känner att de har förlorat något i denna revolution: inte snutarna, förskingrarna eller medlemmarna i den förra regeringen, utan de som håller sig på sin kant, eller som rent av på något sätt stöder denna regering, men känner att de har halkat efter eller att de har förlorat någon ekonomisk tillgång. Dessa människor finns inom olika samhällsskikt och är fria att visa sitt missnöje när de vill. Men den inhemska och den internationella reaktionen strävar nu efter att förena alla missnöjda krafter

mot regeringen och forma en hållbar gruppering för att få till stånd den inhemska front som krävs för deras planer på en invasion eller ekonomisk depression, eller vad det nu må vara.

Och universitetet, som ibland bjuder hårt motstånd, kämpar envetet för ordet självstyre, liksom det naturligtvis kämpar envetet för saker av mindre betydelse såsom val av studentledare. Det skapar just den bördiga jordmån där det frö, som reaktionen så hett önskar plantera, kan frodas. Och detta ställe, detta ställe som i kampen har varit en spjutspets för folket, kan komma att bidra till en tillbakagång om det inte ansluter sig till den revolutionära regeringens politik.

Det jag säger är inte en teoretisk analys av frågan eller en hårdragen uppfattning, utan det här är vad som har skett i hela Amerika och som det finns många exempel på. Just nu minns jag det patetiska fallet med Guatemalas Universitet, som precis som de kubanska universiteterna gick i täten i den folkliga kampen mot de diktatoriska regimerna, och som sedan, först under Arévalos regering, men framför allt under Arbenz' regering förvandlades till handlingskraftiga kärntrupper i kampen mot det demokratiska styret. De försvarade precis det som nu försvaras här: universitetets självstyre, den heliga rätten för en grupp personer att bestämma över för landet avgörande områden, även stick i stäv mot landets intressen. Och i denna blinda och utsiktslösa kamp förvandlades universitetet från förtrupp för de folkliga krafterna till ett vapen för reaktionen i Guatemala. Det krävdes en invasion av Castillo Armas, att alla böcker som tog upp frågor som misshagade den lilla guatemalteckiska despoten offentligt brändes med medeltida vandalism, för att universitetet skulle reagera och återta sin plats i kampen bland de folkliga krafterna. Men den terräng som gick förlorad var oerhört stor, och än i dag försöker Guatemala, som ni vet, till en del ta sig ur denna kaotiska situation och på nytt, trots alla hinder, finna ett institutionellt liv i överensstämmelse med demokratiska regler. Det här är ett kännbart exempel som ni alla minns för det hör till vår nutidshistoria. (...)

Jag kommer ihåg att jag hade ett litet samtal med några av er för flera månader sen och att jag rekommenderade er att ta kontakt med folket, inte gå till folket så som en överklassdam för att skänka en slant, kunskapens slant eller en

slant vilken som helst, utan som en revolutionär medlem av den stora härskara som i dag styr Kuba, för att sträcka ut en hjälpande hand i det praktiska arbetet. Detta praktiska arbete gör det dessutom möjligt för varje studerad person att utöka sitt kunnande. Till allt intressant de lärt sig i lärosalarna kan de då lägga det som de lär sig på de verkliga slagfälten i kampen för att bygga upp landet, och som kanske är ännu intressantare.

Helt uppenbart är det en av universitetets skyldigheter att organisera yrkespraktiken ute bland folket. Det är också uppenbart att för att denna praktik ska kunna göras på ett organiserat sätt ute bland folket så behövs vägledning och planering av något statligt organ som är direkt knutet till detta folk, eller till och med av mer än ett statligt organ. För att numera genomföra arbeten av olika slag var som helst i republiken så samarbetar tre, fyra eller fler statliga organ och nyligen har man tagit itu med uppgiften att planera arbetet för att inte slösa med resurser. (...)

Vi vill inte försöka sticka under stol med vad det handlar om och försöka påstå att det inte skulle innebära någon förlust av självstyret, att det bara skulle handla om en starkare integration, vilket det gör. Men denna starkare integration innebär en förlust av självstyret och denna förlust av självstyret är en nödvändighet för hela nationen. Och det är så som revolutionen, om den fortsätter längs den väg den slagit in på, förr eller senare kommer att få alla de yrkesutbildade den behöver. (...)

Jag vet inte om det har sagts eller om det har blivit helt klargjort, att denna kamp är en avspeglning av kampen mellan en samhällsklass som inte vill mista sina privilegier och en ny klass eller klasser som försöker erövra sin rätt till kul-

turen. Och det bör sägas så att alla revolutionära studenter ska vara på sin vakt, och så att de ska inse att denna kamp helt enkelt är en variant av det vi har försökt bli av med på Kuba, det vill säga klasskampen. Den som motsätter sig att ett stort antal elever från enkla förhållanden får tillgång till kulturens välsignelser försöker behålla ett klassmonopol över densamma. (...)

Och när vi letar efter dem som logiskt sett borde stödja oss och universitetet, så att det förser oss med utbildade yrkesmänniskor, så att det ansluter sig till den revolutionära regeringens politik, till folkets stora marsch mot framtiden, så finner vi att interna strider och meningslösa diskussioner minskar dessa lärosätens förmåga att genomföra sin uppgift i denna tid.

Därför utnyttjar vi detta tillfälle till att säga våra sanningar, kanske beska, kanske delvis orättvisa, kanske mycket obekväma för många människor. Men de uttrycker tanke-sättet hos en ärlig revolutionär regering som inte försöker ockupera eller besegra en institution som inte är dess fiende, utan borde vara dess allierade och dess närmaste och mest effektiva samarbetspartner; och som direkt söker sig till studenterna. För en revolutionär student kan aldrig vara varken fiende eller motståndare till den regering som vi företräder. Vi försöker bara få den studerande ungdomen att till de kunskaper de fått i lärosalarna lägga den skapande iver som finns hos folket i hela republiken och gå med i den stora armén av dem som gör något, och lämna bakom sig den lilla patrull som bara pratar. (...)

Översättning: Carina Engström